

Nr 53

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken.

Genom en den 31 oktober 1968 dagtecknad proposition, nr 157, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken

Härigenom förordnas, att 17 kap. 12 § handelsbalken¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

17 KAP.

12 §.

Sist skola, i den mån ej bättre rätt äger rum jämlikt 6 §, med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sinsemellan: statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt, fondskatt, kommunal inkomstskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, *pensionsavgift enligt lagen om folkförsäkring för allmän tilläggs-pension, sjukförsäkringsavgift för den pensionering, avgift enligt lagen om obligatoriska försäkringen enligt lagen om allmän sjukförsäkring, bidrag från arbetsgivare jämlikt sistnämnda lag och lagen om moder-*

Sist skola, i den mån ej bättre rätt äger rum jämlikt 6 §, med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sinsemellan: statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt, fondskatt, kommunal inkomstskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, *allmän arbetsgivaravgift, folkpensionsavgift enligt lagen om finansiering av folkpensioneringen, avgift för sjukförsäkringen och försäkringen för tilläggs-pension enligt 19 kap. lagen om allmän försäkring samt avgift för obligatorisk försäkring i riksförsäkringsverket enligt lagen om yrkes-*

¹ Senaste lydelse av 17 kap. 12 § se 1960:96.

(Nuvarande lydelse)

skapshjälp samt avgift för obligatorisk försäkring i *riksförsäkringsanstalten* enligt lagen om yrkesskadeförsäkring jämte tilläggsavgift enligt 39 § sistnämnda lag och avgiftstillägg jämlikt lagen angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., samtliga skatter, avgifter och bidrag dock endast om de enligt verkställd debitering förfallit till betalning innan beslutet om egendomens avträdande till konkurs meddelas men ej tidigare än två år före konkursansökningens ingivande. Förmånsrätt som nu sagts må dock icke åtnjutas för utskylder eller avgifter, som påförts på grund av eftertaxering och som eljest skolat förfalla till betalning före den tid, för vilken förmånsrätt enligt första punkten åtnjutes. Vad sist stadgats skall även gälla beträffande avgifter eller bidrag, vilka påförts för avgiftsunderlag som avses i 14 § förordningen angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggs pension, m. m.

Enahanda förmånsrätt — — — —

Förmånsrätt som i första stycket sägs skall ock, beträffande *allmän varuskatt* samt i fråga om skatt eller annan avgift vara förordningen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning är tillämplig, gälla kronans fordran för dylik skatt eller avgift, som belöper å tiden intill dess beslutet om egendomens avträdande till konkurs meddelas, dock ej såvitt skatten eller avgiften belöper å kalenderår som gått till än

(Föreslagen lydelse)

skadeförsäkring jämte tilläggsavgift enligt 39 § sistnämnda lag och avgiftstillägg jämlikt *dels* lagen angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., *dels lagen om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m., dels lagen om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m.,* samtliga skatter och avgifter dock endast om de enligt verkställd debitering förfallit till betalning innan beslutet om egendomens avträdande till konkurs meddelas men ej tidigare än två år före konkursansökningens ingivande. Förmånsrätt som nu sagts må dock icke åtnjutas för utskylder eller avgifter, som påförts på grund av eftertaxering och som eljest skolat förfalla till betalning före den tid, för vilken förmånsrätt enligt första punkten åtnjutes. Vad sist stadgats skall även gälla beträffande avgifter, vilka påförts för avgiftsunderlag som avses i 14 § förordningen angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

— — — — konkursansökningens ingivande.

Förmånsrätt som i första stycket sägs skall ock, beträffande *mervärdeskatt* samt i fråga om skatt eller annan avgift vara förordningen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning är tillämplig, gälla kronans fordran för dylik skatt eller avgift, som belöper å tiden intill dess beslutet om egendomens avträdande till konkurs meddelas, dock ej såvitt skatten eller avgiften belöper å kalenderår som gått till ända mer än

da mer än två år före konkursan- två år före konkursansökningens in-
sökningens ingivande. givande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1969. Bestämmelserna om förmånsrätt för avgiftstillägg enligt lagen om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m. och lagen om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m. skall dock ej tillämpas i konkurs, vari beslut om egendomsavträde meddelats före ikraftträdandet.

Bestämmelserna i 12 § enligt dess nya lydelse äger motsvarande tillämpning på fordringar som avses i paragrafen enligt dess äldre lydelse.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att statens fordringar på allmän arbetsgivaravgift och mervärdeskatt skall förenas med förmånsrätt enligt 17 kap. 12 § handelsbalken. Samtidigt föreslås vissa jämkningar i paragrafen som för- anleds av ny lagstiftning på socialförsäkringsområdet.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Kling*, följande.

I 17 kap. 12 § handelsbalken finns bestämmelser om förmånsrätt för skatter och allmänna avgifter.

Enligt paragrafens första stycke gäller förmånsrätt för bl. a. statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, kommunal inkomstskatt samt avgifter till folkpensioneringen, försäkringen för tilläggs pension, den allmänna sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen. Som förutsättning för förmånsrätt gäller att skatten eller avgiften enligt verkställd debitering har förfallit till betalning före konkursbeslutet men inte tidigare än två år innan konkursansökningen gjordes. Förmånsrätten omfattar dock inte skatter eller avgifter som har påförts på grund av eftertaxering och som annars skulle ha förfallit till betalning före den tid för vilken förmånsrätt gäller enligt huvudregeln. Motsvarande gäller i fråga om avgifter som har påförts för avgiftsunderlag vilket har bestämts i efterhand enligt 14 § förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Förmånsrätt gäller vidare enligt tredje stycket för allmän varuskatt och skatt eller annan avgift på vilken förordningen den 3 april 1959 (nr 92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning är tillämplig. Den avser skatt

eller avgift som belöper på tiden fram till konkursbeslutet och inte hänför sig till kalenderår som har gått till ända tidigare än två år innan konkursansökningen gavs in.

De i 17 kap. 12 § angivna skatterna och allmänna avgifterna har inbördes lika rätt. Förmånsrätterna gäller efter övriga förmånsrätter.

Enligt beslut av årets riksdag (prop. 1968:100, BeU 45, rskr 294) avskaffas den allmänna varuskatten den 1 januari 1969 och ersätts då av en mervärdeskatt. Mervärdeskatten är en indirekt skatt som skall betalas vid omsättning av varor och tjänster. Regler härom finns i förordningen den 6 juni 1968 (nr 430) om mervärdeskatt. Skattskyldighet inträder i princip när vederlag flyter in till den skattskyldige. Skatten skall redovisas löpande för bestämda redovisningsperioder om två kalendermånader. I regel skall deklaration avges och skatten betalas senast den 5 i andra månaden efter redovisningsperiodens utgång.

I samband med omläggningen av den indirekta beskattningen införs också skyldighet att till staten betala allmän arbetsgivaravgift (prop. 1968:77, BeU 44, rskr 293). Sådan skyldighet åligger enligt förordningen den 6 juni 1968 (nr 419) om allmän arbetsgivaravgift dels arbetsgivare och dels fysisk person som har inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet. I fråga om debitering och uppbörd av avgift som skall betalas av arbetsgivare tillämpas reglerna i förordningen angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m. Detta innebär att avgift som inte överstiger 1 000 kr. i princip påförs i samband med slutlig skatt. I annat fall debiteras avgiften slutligt året efter utgiftsåret, men preliminär avgift skall betalas under utgiftsåret enligt räkning som utfärdas av riksförsäkringsverket. Avgift för annan skattskyldig än arbetsgivare beräknas med ledning av bestämmelserna i förordningen den 18 december 1959 (nr 551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring. Om debitering och uppbörd av avgifterna gäller i övrigt uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272). Allmän arbetsgivaravgift skall betalas för löner som utges fr. o. m. den 1 januari 1969 och för inkomster som upp-tas till beskattning vid taxeringar 1970 och senare år.

Den allmänna arbetsgivaravgiften överensstämmer till sin funktion och utformning nära med de skatter och andra avgifter som åtnjuter förmånsrätt enligt 17 kap. 12 § första stycket handelsbalken. Mervärdeskatten ersätter den allmänna varuskatten, vilken är förenad med förmånsrätt enligt tredje stycket i samma paragraf. Mot denna bakgrund synes det mig följdriktigt att förmånsrätt införs för allmän arbetsgivaravgift och mervärdeskatt, och jag föreslår, efter samråd med chefen för finansdepartementet, att så sker.

Genom lagar den 6 juni 1962 (nr 303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m. och den 15 december 1967 (nr 919)

om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m. har vissa förbättringar av utgående förmåner på grund av yrkesskada genomförts. Till bestridande av kostnaderna härför åligger det enligt 6 § i vardera lagen arbetsgivare att betala vissa tillägg till de avgifter som beräknas för honom enligt lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring. Dessa tillägg bör, i likhet med vad som gäller i fråga om motsvarande tillägg enligt 14 § lagen den 17 juni 1955 (nr 469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m., vara förenade med samma förmånsrätt som avgifterna. Jag föreslår därför, efter samråd med chefen för socialdepartementet, att regler om förmånsrätt för avgiftstillägg enligt 1962 och 1967 års lagar införs i 17 kap. 12 § första stycket.

De nu föreslagna lagändringarna innefattar inte något principiellt ställningstagande från min sida till frågan om förmånsrätt för skatter och allmänna avgifter skall bestå i framtiden. Lagberedningen är f. n. sysselsatt med en översyn av förmånsrättsordningen. Beredningen har som ett led i sitt arbete upprättat en promemoria rörande förmånsrätt för skatter m. m. enligt 17 kap. 12 §. I promemorian, som remitterades till ett antal myndigheter och organisationer i juni 1964, uttalar sig beredningen för ett slopande av dessa förmånsrätter. Beredningen räknar med att avge betänkande med förslag till ny förmånsrättsordning i början av år 1969. Först därefter kan det bli aktuellt att ompröva frågan om förmånsrätt för skatter o. d. från principiella utgångspunkter.

I samband med de nu berörda lagändringarna bör göras vissa redaktionella jämkningar i 17 kap. 12 §. Dessa betingas av att lagarna om folkpensionering, försäkring för allmän tilläggspension, allmän sjukförsäkring och moderskapshjälp har upphört att gälla och ersatts av lagarna den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring och (nr 398) om finansiering av folkpensioneringen och av att riksförsäkringsverket tillkommit som central myndighet på socialförsäkringens område.

De av mig föreslagna lagändringarna bör träda i kraft den 1 januari 1969. Reglerna om förmånsrätt för avgiftstillägg enligt 1962 och 1967 års lagar på yrkesskadeförsäkringens område bör emellertid inte gälla i konkurs där beslut om egendomsavträde har meddelats före ikraftträdandet. Eftersom fordringar för allmän varuskatt och för socialförsäkringsavgifter enligt den lagstiftning som gällde före lagen om allmän försäkring kan föreligga även efter den 1 januari 1969, bör i en övergångsbestämmelse anges att 17 kap. 12 § i dess nya lydelse skall äga motsvarande tillämpning på fordringar som avses i paragrafen enligt dess nuvarande lydelse.

Lagrådet

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att förevarande proposition, nr 157, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 3 december 1968

På första lagutskottets vägnar:

ERIK SVEDBERG

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herr Erik Svedberg (s), fröken Mattson (s), herrar Hjorth (s), Arvidson (h), Ernulf (fp), Svanström (cp), fru Lindström (s) och herr Lidgard (h);

från a n d r a kammaren: herrar Ekström i Björkvik (s), Svensson i Vä (cp), Gustafsson i Borås (fp), Oskarson (h), fru Lindekvist (s), herrar Jönsson i Malmö (s), Hansson i Piteå (s) och Sjöholm (fp).